

Factsheet '1-november-maatregel'

Samenvatting

Gemeenten werken hard aan de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel. Toch zien we nu dat het niet gaat lukken om voor het einde van dit jaar alle jeugdigen over te dragen voor wie vanaf 1 januari 2022 een andere gemeente verantwoordelijk wordt. Daarom is het noodzakelijk om af te wijken van de bestaande werkwijze voor jeugdigen waarvoor de overdracht niet op tijd kan worden afgerond. Op 2 november hebben VNG en VWS tijdens een Bestuurlijk Overleg een besluit genomen over een set afspraken die ertoe moet leiden dat er voor elke jeugdige vanaf 1 januari een contract is gesloten met hun zorgaanbieder. In deze factsheet leggen we deze afspraken uit ('de 1-november-maatregel').

De gemaakte afspraken zijn in het kort:

- Voor alle jeugdigen van wie de gegevens vóór 1 november 2021 door de latende gemeente zijn aangeleverd, wordt de ontvangende gemeente voor wie die gegevens bestemd waren, vanaf 1 januari 2022 verantwoordelijk, tenzij deze voor 1 november al had laten weten niet verantwoordelijk te zijn. In dat geval blijft de latende gemeente (vooralsnog) verantwoordelijk.
- Voor alle jeugdigen van wie de gegevens NIET voor 1 november 2021 zijn aangeleverd, blijft de latende gemeente verantwoordelijk totdat de overdracht is afgerond.
- Voor alle jeugdigen van wie de overdracht wel is afgerond voor het einde van dit jaar, is deze maatregel niet nodig.
- De essentie is dat alle gemeenten de resterende tijd in dit jaar primair besteden aan het sluiten van contracten met aanbieders, zodat deze de huidige zorgverlening kunnen voortzetten.
- Het controleren en zo nodig corrigeren van de overdracht aan de daadwerkelijk verantwoordelijke gemeente kan gelijktijdig doorgaan. Maar: éérst een contract en daarna herstellen, niet omgekeerd. Dat is weliswaar dubbel werk maar de enige garantie dat er voor elke jeugdige op 1 januari een geldig contract ligt met de zorgaanbieder(s).
- Deze maatregel mag er niet toe leiden dat gemeenten of zorgaanbieders in financiële problemen komen.

Om ervoor te zorgen dat jeugdigen niet tussen wal en schip vallen, is deze '1-november-maatregel' niet vrijblijvend. De komende weken staat het projectteam klaar om een mondelinge toelichting te geven op deze maatregel en alle vragen hierover te beantwoorden. Daarnaast komt er extra ondersteuning in de vorm van een vangnetregeling. Alle relevante informatie vindt u in deze factsheet. We vragen u om deze informatie goed door te lezen.

Bij deze memo horen de volgende bijlagen:

- Bijlage 1: Stroomschema's waarin de aangepaste werkwijze staat beschreven (beslisbomen voor gemeente en zorgaanbieder)
 - Bijlage 2: Brief VWS over vangnetregelingen
 - Bijlage 3: Overzicht met data voor vragensessies
 - Bijlage 4: Keuzehulp contracteringsopties
 - Bijlage 5: Model maatwerkovereenkomst ('light' versie)
-

Deel 1: Aanleiding voor de '1-november-maatregel'

Er is het afgelopen jaar hard gewerkt door gemeenten om de invoering van het gewijzigde woonplaatsbeginsel voor jeugdzorg voor te bereiden. We zien desondanks dat het niet gaat lukken om voor alle jeugdigen voor wie op 1 januari 2022 een andere gemeente verantwoordelijk wordt, de overdracht voor het einde van dit jaar af te ronden. Dit ligt niet aan de bereidwilligheid van gemeenten om alles op tijd gereed te hebben. Er is ook al veel (voor)werk gedaan. In de praktijk blijkt het meer werk te zijn om de verantwoordelijke gemeente te vinden dan van tevoren was ingeschat. Vaak is alleen de BRP-adreshistorie van de jeugdige en diens ouders beschikbaar en die gegevens leiden niet altijd rechtstreeks naar de verantwoordelijke gemeente. Ook is het voor gemeenten niet altijd duidelijk voor welke jeugdigen, van wie de zorgtoewijzing eind 2021 afloopt, de zorgverlening moet doorlopen in 2022. Om te voorkomen dat jeugdigen tussen wal en schip vallen omdat zorgaanbieders geen contract hebben om vanaf 1 januari de zorgverlening te continueren, is het noodzakelijk om af te wijken van de afgesproken werkwijze.

Aanvullende afspraken nodig

Het is duidelijk dat er een oplossing moet komen voor dat deel van de jeugdigen van wie de overdracht naar de nieuw verantwoordelijke gemeente niet op tijd klaar is. We maken daarbij meteen duidelijk dat er geen 'ideale' oplossing bestaat en dat elke maatregel die je nu neemt ongemak met zich meebrengt. De gekozen oplossing zal voor de ene gemeente moeilijker te verteren zijn dan voor de andere. Met de '1 november maatregel' proberen we de last zo eerlijk mogelijk te verdelen over gemeenten en te voorkomen dat er een prikkel ontstaat om nu 'op de rem' te gaan staan.

De 1-november-maatregel moet ervoor zorgen dat er voor de jeugdige die op 1 januari nog niet is overgedragen, toch een gemeente is die de verantwoordelijkheid op zich neemt om de zorgverlening aan die jeugdige (voor) te financieren.

Dit houdt het volgende in:

- De (latende of ontvangende) gemeente heeft een contractafspraken met de betreffende zorgaanbieder(s) gemaakt en een zorgtoewijzing verstrekt voor de eerste helft van 2022.
- Hiermee ontstaat tijd om de overdracht aan de daadwerkelijk verantwoordelijke gemeente begin 2022 alsnog te realiseren.
- Zodra die overdracht is afgerond, vervalt niet alleen de betaalplicht voor de gemeente die zich tijdelijk verantwoordelijk heeft gesteld maar kan die gemeente de al betaalde facturen gaan verrekenen met de verantwoordelijke gemeente.
- Mocht om wat voor een reden dan ook die verrekening tot problemen leiden, dan mag die gemeente geen financieel nadeel daarvan ondervinden. In het Bestuurlijk Overleg is daarom besloten dat er een vangnetregeling komt (zie bijlage Brief VWS over vangnetregeling).

De Jeugdwet voorziet in de mogelijkheid dat een gemeente achteraf, met terugwerkende kracht, verantwoordelijk wordt voor de jeugdzorg. Daarmee is deze werkwijze legitiem.

Deel 2: Inhoud van de '1-november-maatregel'

De '1-november-maatregel' die in het Bestuurlijk Overleg is vastgesteld, houdt het volgende in:

- A. Voor alle jeugdigen van wie de gegevens vóór 1 november 2021 door de latende gemeente zijn aangeleverd, wordt de ontvangende gemeente voor wie die gegevens bestemd waren, vanaf 1 januari 2022 verantwoordelijk. De verantwoordelijkheid van de latende gemeente eindigt op het moment dat het duidelijk is dat een nieuwe ontvangende gemeente verantwoordelijk is én de overdracht aan die gemeente volledig is afgerond (toewijzing is verzonden).

Er zijn twee uitzonderingen op die afspraak:

1. de ontvangende gemeente had al voor 1 november aan de latende gemeente doorgegeven niet verantwoordelijk te zijn (met onderbouwing);
2. de overdracht van de betreffende jeugdige aan de verantwoordelijke gemeente is voor 1 januari 2022 afgerond, dat wil zeggen de toewijzing is door de verantwoordelijke gemeenten verzonden (op die situatie heeft deze maatregel geen betrekking).

- B. Voor alle jeugdigen van wie de gegevens NIET voor 1 november 2021 zijn aangeleverd, blijft de latende gemeente (vooralsnog) verantwoordelijk. Dit geldt ook voor de jeugdigen van wie de gegevens weliswaar al voor 1 november zijn aangeleverd, maar waarvan de ontvangende gemeente voor 1 november heeft aangegeven dat de overdracht niet correct is.

Op deze regel is maar één uitzondering mogelijk:

1. de overdracht van de betreffende jeugdige aan de verantwoordelijke gemeente is voor 1 januari 2022 afgerond, dat wil zeggen de toewijzing is door de (ontvangende) verantwoordelijke gemeenten verzonden (op die situatie heeft deze maatregel geen betrekking).

Waarom niet alleen de latende gemeente verantwoordelijk laten zijn?

Dat is zeker in overweging genomen en zou de uitvoering ook simpeler maken, maar dan zijn er gemeenten die buitenproportioneel worden geraakt door deze afspraak. Bovendien haal je dan de prikkel weg bij ontvangende gemeenten om alles op alles te zetten om alsnog een snelle overdracht te realiseren.

Waarom de datumgrens van 1 november 2021?

Het is niet reëel is om ervan uit te gaan dat een ontvangende gemeente voor jeugdigen van wie hij pas na 1 november weet dat hij er verantwoordelijk voor wordt, nog in staat is om voor het einde van het jaar contractafspraken te maken met de zorgaanbieder(s). En dat is absoluut nodig om de continuering van zorg in 2022 te garanderen. Deze datum is ook al eerder gecommuniceerd als uiterste datum.

Geldt deze maatregel voor alle jeugdigen?

Ja, besloten is om omwille van de eenvoud deze afspraken te laten gelden voor zowel de jeugdigen met verblijfszorg als de jeugdigen die alleen ambulante zorg ontvangen. We beseffen dat dit in tegenspraak is met het eerder gegeven advies dat die laatste groep nog tot 1 december kan worden overgedragen. De verwachting is dat het voor de jeugdigen met alleen ambulante jeugdhulp eenvoudiger en dus sneller is om de overdracht af te ronden en dat de tijdelijke en terug te vorderen financiële gevolgen voor de (latende) gemeente dus minder hoog zullen zijn. De kosten voor ambulante jeugdhulp zijn ook vaak minder hoog dan die voor verblijfszorg.

Wat betekent deze afspraak voor de latende gemeente?

De latende gemeente blijft (vooral nog) verantwoordelijk voor een jeugdige van wie de gegevens niet voor 1 november 2021 zijn aangeleverd (in de transporttool) of van wie de ontvangende gemeente voor 1 november 2021 aannemelijk heeft gemaakt niet verantwoordelijk te zijn voor deze jeugdige.

Concreet betekent dit het uitvoeren van de volgende stappen:

1. Verlengen van de huidige zorgtoewijzing tot 1 juli 2022.
2. Uitzoeken welke gemeente (daadwerkelijk) verantwoordelijk is.
3. Direct informeren van de zorgaanbieder/GI over de verantwoordelijke gemeente.
4. Wachten op een melding van de verantwoordelijke gemeente dat de overdracht rond is (toewijzing is verzonden).
5. Verrekenen van de op dat moment betaalde facturen met de verantwoordelijke gemeente.

De verantwoordelijkheid van de latende gemeente eindigt op het moment dat de overdracht aan de verantwoordelijke gemeente volledig is afgerond (na stap 4).

Wat betekent deze afspraak voor de ontvangende gemeente?

De ontvangende gemeente wordt (al dan niet tijdelijk) verantwoordelijk voor een jeugdige van wie de gegevens door de latende gemeente voor 1 november 2021 zijn aangeleverd (in de transporttool), tenzij de ontvangende gemeente voor 1 november 2021 bij de latende gemeente zijn verantwoordelijkheid voor deze jeugdige onderbouwd heeft afgewezen.

Concreet betekent dit het uitvoeren van de volgende stappen:

1. Direct accepteren van de jeugdige, **zonder controle vooraf**.
2. Afsluiten van een contract met de zorgaanbieder/GI vóór 31-12-2021:
 - zoveel mogelijk een al bestaande contractrelatie tussen ontvangende gemeente en de betreffende zorgaanbieder gebruiken (optie 1 van de Keuzehulp contracteringsopties);
 - anders een 'light versie' van een maatwerkovereenkomst sluiten (optie 4 van de Keuzehulp).
3. Sturen van een zorgtoewijzing met ingangsdatum 1-1-2022.
4. Uitzoeken of hij daadwerkelijk verantwoordelijk is en zo niet: uitzoeken welke gemeente wel verantwoordelijk is.
5. Verrekenen van de betaalde facturen met de daadwerkelijk verantwoordelijke gemeente.

Ad 4 Een ontvangende gemeente hoeft het controleren van de overgedragen jeugdigen niet te onderbreken maar het is belangrijk dat de jeugdigen nu éérs worden geaccepteerd (stap 1), zonder het resultaat van die controle af te wachten. Zodat het contracteren van de aanbieder(s) voor 1 januari is afgerond. Dit leidt weliswaar tot dubbel werk als daarna alsnog een overdracht moet plaatsvinden aan de daadwerkelijk verantwoordelijke gemeente, maar het is de enige garantie dat voor elke jeugdige vanaf 1 januari de zorgverlening kan worden gecontinueerd.

Wat kunnen zorgaanbieders doen?

Hoewel gedurende het traject steeds is aangegeven dat het initiatief bij gemeenten ligt, is in deze eindfase elke hulp wenselijk om ervoor te zorgen dat de overdracht aan de verantwoordelijke gemeente goed en tijdig wordt afgerond. Zorgaanbieders kunnen dit proces ondersteunen.

Concreet betekent dit het uitvoeren van de volgende stappen:

1. Uitzoeken voor welke jeugdigen de toewijzing voor 1 januari 2022 eindigt.
2. Uitzoeken voor welke van deze jeugdigen de zorg in 2022 moet doorlopen.
3. Vaststellen of de huidige gemeente al heeft doorgegeven wie voor deze jeugdigen vanaf 1 januari verantwoordelijk is.
4. Zo niet: versturen van een VOW-bericht ('verzoek om wijziging', JW317) naar de huidige gemeente (eventueel een VOT (315) als een gemeente nog geen VOW kan verwerken).
5. Indien de huidige gemeente vervolgens aangeeft dat vanaf 1 januari 2022 een andere gemeente verantwoordelijk wordt: bewaken dat er tijdig een contractafspraken komt en een geldige zorgtoewijzing.

N.B. Om te voorkomen dat deze acties de door de gemeenten te ondernemen stappen door kruisen, wordt aan aanbieders gevraagd om stap 4 (versturen VOW) pas vanaf 22 november te doen en niet eerder.

Hoe omgaan met jeugdigen met een persoonsgebonden budget (PGB)?

Ook voor jeugdigen met een PGB kan per 1 januari 2022 vanwege de wijziging van het woonplaatsbeginsel een andere gemeente verantwoordelijk worden. Daarbij is het belangrijk dat de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor 1 december 2021 een toekenningsbeschikking (TKB) krijgt. Anders kan er geen PGB worden uitgekeerd in 2022. Hiervoor is een 'Werkinstructie Wpb en het persoonsgebonden budget voor gemeenten' gemaakt die [hier](#) is te vinden.

De 1-november-maatregel geldt ook voor jeugdigen met een PGB:

- Als deze voor 1 november is aangeleverd in de transporttool en de ontvangende gemeente heeft voor die datum niet gereageerd, dan is de ontvangende gemeente (al dan niet tijdelijk) verantwoordelijk. Dit betekent dat de ontvangende gemeente vóór 1 december een TKB aan de SVB verstrekt en verder de werkwijze volgt uit de hierboven genoemde werkinstructie.
- Voor jeugdigen die niet voor 1 november in de transporttool staan, blijft de latende gemeente verantwoordelijk totdat de overdracht naar de verantwoordelijke gemeente is afgerond. Dit betekent dat de huidige gemeente vóór 1 december het PGB moet verlengen door een TKB naar de SVB te sturen.

Deel 3: Extra ondersteuning bij de uitvoering van deze maatregel

Om gemeenten te helpen bij het opvolgen van de gemaakte afspraken, is vanuit het landelijk project extra ondersteuning beschikbaar.

Uitbreiding functionaliteit transporttool

De ontvangende gemeente moet kunnen zien welke jeugdigen voor 1 november zijn aangeleverd. Daartoe is het bestand dat gemeenten kunnen downloaden vanuit de transporttool, uitgebreid met het veld 'aanleverdatum'. Dit veld bevat de datum waarop de gegevens van een jeugdige voor het eerst zijn ingelezen in de transporttool.

Daarnaast is er een standaard werkwijze bedacht waarmee een gemeente aan een andere gemeente kan melden dat de overdracht van een specifieke jeugdige wordt geaccepteerd. En met behulp waarvan hij vervolgens een melding kan sturen dat de overdracht is afgerond met een nieuwe zorgtoewijzing voor de betreffende zorgaanbieder(s). Ook deze functionaliteit is inmiddels toegevoegd aan de transporttool.

De 'werkinstructie uitbreiding transporttool' voor deze nieuwe functionele onderdelen van de transporttool kunt u [hier](#) vinden.

Online vragensessies voor gemeenten

Ongetwijfeld roept deze maatregel de nodige vragen op. Om hiervoor voldoende ruimte te bieden zijn in de komende weken vragensessies gepland, die plaatsvinden onder leiding van de regio-adviseurs. Hierbij is ook steeds een expert vanuit het projectteam aanwezig. Een overzicht met de data waarop deze sessies plaatsvinden is bijgevoegd.

Vangnetregeling

Om de financiële risico's weg te nemen wordt er zowel voor gemeenten als voor zorgaanbieders een vangnetregeling ingericht. Dit gebeurt door twee bestaande regelingen voor dit doel uit te breiden. De brief waarin VWS deze regelingen aankondigt aan VNG en BGZJ, is bijgevoegd bij deze factsheet.

Keuzehulp en model maatwerkovereenkomst t.b.v. een snelle contractering

Er is onvoldoende tijd beschikbaar om uitgebreide contractbesprekingen te voeren met zorgaanbieders voor de overgedragen jeugdigen, maar dat is ook niet nodig. Met uitzondering van pleegzorg gaat het om een periode van maximaal één jaar waarvoor geldt dat de jeugdige recht heeft op voortzetting van zorg bij dezelfde zorgaanbieder onder dezelfde voorwaarden. We hebben een keuzehulp ontwikkeld die het zoeken naar de juiste contractoptie eenvoudiger maakt. Deze is als bijlage bij deze factsheet gevoegd.

Het komt erop neer dat als er al een contractrelatie is tussen de ontvangende gemeente en de zorgaanbieder, sterk wordt geadviseerd om de over te nemen jeugdigen onder te brengen in het bestaande contract. Daar waar er nog geen contract ligt, kan gebruik worden gemaakt van een

modelovereenkomst, die we voor dit doel hebben op laten stellen. Als 'lichte' variant volstaat het om hierin afspraken op te nemen over:

- het te leveren product of arrangement;
- de te declareren eenheid van het product;
- de prijs per eenheid product of de prijs per arrangement;
- de frequentie van levering van het product (bv. 2 uur per week).

Met een beetje goede wil van beide partijen, aanbieder en gemeente, moet het mogelijk zijn om vrij snel tot een contractafspraken te komen.

Meldpunt Woonplaatsbeginsel i-Sociaal Domein

Als gemeenten onderling of een gemeente met een zorgaanbieder er toch niet samen uitkomen, is er een meldpunt beschikbaar: meldpuntWPB@i-sociaaldomein.nl. Elke melding wordt snel opgevolgd door een regioadviseur, met zo nodig escalatie naar een ander gremium (Geschillencommissie Sociaal Domein, Jeugdautoriteit of rechter, al naar gelang de inhoud van het conflict).

Tenslotte

Als er vragen zijn naar aanleiding van deze factsheet, neem dan contact met ons op via ketenbureau@i-sociaaldomein.nl.